

NAVIAIR

Naviair
Naviair Allé 1
DK 2770 Kastrup
CVR-nr.: 26059763

Virksomhedsmøde: 25.04.2018
Dirigent: Tomas Ilsøe Andersen

ÅRSRAPPORT 2017

Indholdsfortegnelse

Virksomhedsoplysninger.....	2
Ledelsesberetning.....	4
Naviairs ledelse.....	18
Ledelsespåtegning.....	20
De uafhængige revisorers revisionspåtegning.....	22
Anvendt regnskabspraksis.....	26
Resultatopgørelse.....	33
Balance.....	34
Egenkapitalopgørelse.....	36
Pengestrømsopgørelse.....	37
Noter.....	38

Virksomhedsoplysninger

Naviair

Naviair Allé 1
DK 2770 Kastrup

CVR-nr.: 26059763
Hjemsted: Kastrup
Regnskabsår: 01.01.2017-31.12.2017

Naviair er et statsligt infrastrukturselskab med status som selvstændig offentlig virksomhed ejet af den danske stat ved Transport-, Bygnings- og Boligministeriet.

Naviair er designet af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen til at levere luftfartstjenester til luftfarten.

COOPANS og Borealis er samfinansieret af den Europæiske Unions Connecting Europe-faciliteten.

Bestyrelse

Anne Birgitte Lundholt, Formand
Michael Fleischer, Næstformand
Henrik Christoffersen *
Flemming Kim Hansen *
Per Møller Jensen
Helle Munksø *
Birthe Høegh Rask **
Christina Rasmussen **
Uwe Teichert

*) Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem
**) Medlem af bestyrelsens revisionsudvalg

Direktion

Morten Peter Dambæk, Administrerende direktør
Søren Stahlfest Møller, Direktør, Økonomi & IT

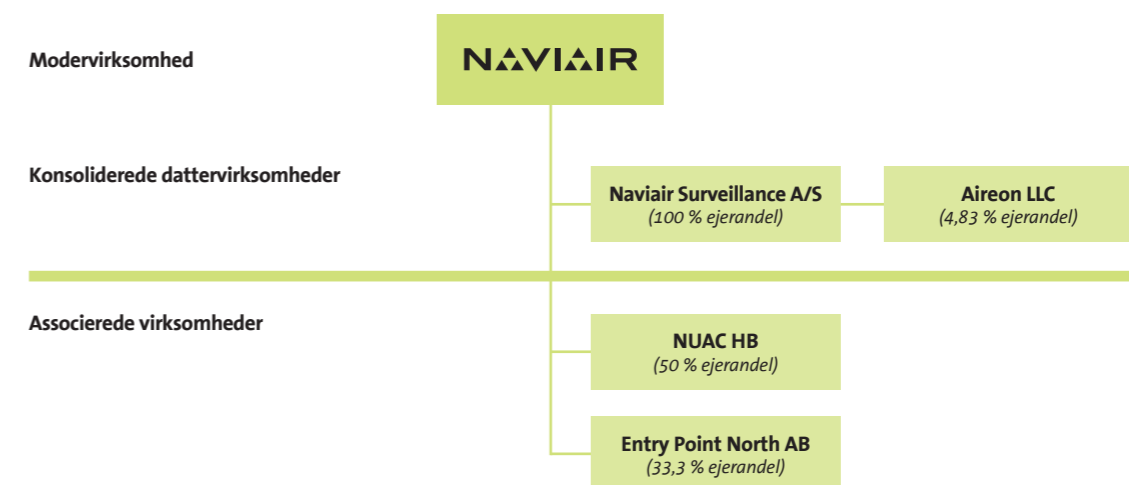
Revisorer

Deloitte
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
Weidekampsgade 6
DK 0900 København C

Rigsrevisionen
Landgreven 4
DK 1301 København K

Koncernstruktur

Pr. 31. december 2017

Mission

Naviair bidrager til at skabe værdi og velfærd for samfundet og vores kunder gennem udvikling og leverance af sikker og effektiv trafikstyring til luftfarten til konkurrencedygtige priser. Dermed udfylder vi vores rolle som et afgørende led i luftfartens værdikæde.

Vision

Vi vil altid være blandt de bedste leverandører af luftfartstjenester.

Vi vil konstant udvikle vores virksomhed og sikre en stærk position hos vores kunder og samarbejdspartnere blandt andet gennem deltagelse i internationale samarbejder. Samtidig vil vi altid levere branchens bedste produkter til konkurrencedygtige priser uden at gå på kompromis med vores prioritering af høj sikkerhed, kvalitet og service.

Vi vil realisere vores ambitioner gennem dygtige, motiverede og engagerede medarbejdere, som befinder sig godt på en arbejdsplads med store krav, hvor målrettet medarbejderudvikling og -involvering er grundlaget for opretholdelsen af en attraktiv virksomhed.

Ledelsesberetning

Hoved- og nøgletal

Naviairs økonomiske udvikling siden 1. januar 2013 kan beskrives ved disse hoved- og nøgletal:

HOVEDTAL (Mio. DKK)	Koncern					Modervirksomhed				
	2017	2016	2015	2014	2013	2017	2016	2015	2014	2013
Resultat										
Nettoomsætning	937,8	906,3	920,2	941,6	904,0	937,8	906,3	920,2	941,6	904,0
Driftsresultat	89,2	66,5	77,6	133,1	102,0	89,2	66,7	77,7	133,1	102,0
Resultat af finansielle poster	-9,6	-26,6	-40,6	-43,2	-42,6	-2,1	-26,1	-41,4	-46,6	-42,6
Årets resultat	65,6	18,2	29,7	70,7	51,4	67,4	23,4	28,7	67,2	51,4
Balance										
Anlægsaktiver	1.357,5	1.307,2	1.249,3	1.264,5	1.183,4	1.243,0	1.210,6	1.210,6	1.247,5	1.178,1
Omsætningsaktiver	346,6	276,6	354,3	522,0	485,4	453,4	368,1	383,7	530,8	485,4
Balancesum	1.704,1	1.583,8	1.603,6	1.786,5	1.668,8	1.696,4	1.578,7	1.594,3	1.778,3	1.663,5
Rentebærende gæld	200,0	200,0	336,6	536,6	536,6	200,0	200,0	336,6	536,6	536,6
- heraf ansvarlig lånekapital	200,0	200,0	336,6	536,6	536,6	200,0	200,0	336,6	536,6	536,6
Egenkapital	1.032,0	966,8	949,1	919,1	848,8	1.030,2	962,9	939,5	910,8	843,6
Pengestrømme										
Pengestrømme fra:										
- driftsaktivitet	223,3	238,5	120,1	276,8	291,0	223,2	144,9	102,0	266,8	291,0
- investeringsaktivitet	-143,2	-159,1	-89,7	-179,7	-92,0	-124,0	-101,6	-70,4	-171,1	-92,0
- finansieringsaktivitet	0,0	-136,6	-200,0	0,0	-100,0	0,0	-136,6	-200,0	0,0	-100,0
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	-92,9	-76,6	-41,7	-93,9	-91,4	-92,9	-76,6	-41,7	-93,9	-91,4
Årets forskydning i likvider	80,1	-57,2	-169,6	97,1	99,0	99,2	-93,3	-168,4	95,7	99,0
Likvider ved årets udgang	146,7	66,6	123,8	293,4	196,4	129,5	30,3	123,6	292,1	196,4
Gennemsnitligt antal medarbejdere	625	646	637	641	667	625	646	637	641	667
Nøgletal i %										
Overskudsgrad	9,5	7,3	8,4	14,1	11,3	9,5	7,4	8,4	14,1	11,3
Afkastningsgrad	5,2	4,2	4,8	7,5	6,1	5,3	4,2	4,9	7,5	6,1
Soliditetsgrad ekskl. ansvarlig lånekapital	60,6	61,0	59,2	51,4	50,9	60,7	61,0	58,9	51,2	50,7
Soliditetsgrad inkl. ansvarlig lånekapital	72,3	73,7	80,2	81,5	83,0	72,5	73,7	80,0	81,4	83,0
Forrentning af egenkapital	6,6	1,9	3,2	8,0	6,3	6,8	2,5	3,1	7,7	6,3
Øvrige nøgletal										
Gearing	-0,8	-0,4	-0,7	-1,2	-0,9	-0,7	-0,2	-0,7	-1,2	-0,9
Rentedækningsgrad	12,5	5,6	4,1	5,0	4,5	13,3	5,7	4,2	5,0	4,5

Hoved- og nøgletal

Hoved- og nøgletal er defineret og beregnet i overensstemmelse med Finansforeningens vejledning.

Overskudsgrad

$$\frac{\text{Driftsresultat} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$$

Afkastningsgrad

$$\frac{\text{Driftsresultat} \times 100}{\text{Samlede aktiver}}$$

Soliditetsgrad

$$\frac{\text{Egenkapital ultimo} \times 100}{\text{Samlede aktiver}}$$

Forrentning af egenkapital

$$\frac{\text{Årets resultat} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$$

Gearing

$$\frac{\text{Nettorentbærende gæld (ekskl. ansvarlig lånekapital)}}{\text{EBITDA (Driftsresultat + Af- og nedskrivninger)}}$$

Rentedækningsgrad

$$\frac{\text{EBITDA} + \text{Renteindtægter}}{\text{Renteomkostninger}}$$

Hovedaktivitet

Naviairs kerneaktivitet er luftfartstjeneste. Naviair har aktiviteter både i det danske luftrum og i det nordatlantiske luftrum. Aktiviteterne ligger inden for otte områder:

Områdekontrolltjeneste (En route)

Områdekontrolltjeneste i dansk luftrum fra:

- Kontrolcentralen i København *

Briefingtjeneste fra:

- Kontrolcentralen i København *

Indflyvningskontrolltjeneste

Indflyvningskontrolltjeneste til Københavns Lufthavn fra:

- Kontrolcentralen i København *

Indflyvningskontrolltjeneste fra:

- Tårnet i Roskilde
- Indflyvningskontrollen i Billund
- Tårnet i Aarhus
- Tårnet i Aalborg
- Tårnet på Bornholm

Tårnkontrolltjeneste

Tårnkontrolltjeneste fra:

- Tårnet i København
- Tårnet i Roskilde
- Tårnet i Billund
- Tårnet i Aarhus
- Tårnet i Aalborg
- Tårnet på Bornholm

Flyveinformationstjeneste

Flyveinformationstjeneste fra:

- Kontrolcentralen i København *

Flyveinformationstjeneste fra:

- Flyveinformationscentralen i Nuuk

Briefingtjeneste fra:

- Flyveinformationscentralen i Nuuk

Flyvepladsflyveinformationstjeneste

Flyvepladsflyveinformationstjeneste fra:

- Tårnet på Vågar

Kommunikation, navigation og overvågning

Teknisk drift og vedligehold af ATM-/CNS-udstyr i Danmark:

- ATM-udstyr
- Navigationsanlæg
- Kommunikationsanlæg
- ATS-overvågningssystemer

Teknisk drift og vedligehold af CNS-udstyr i Grønland og på Færøerne:

- Navigations- og kommunikationsanlæg i Grønland og på Færøerne
- ATS-overvågningssystemer i Grønland og på Færøerne
- Radaranlæg på Færøerne

AIS-tjeneste (Aeronautical Information Services)

AIS-tjeneste:

- Aeronautiske publikationer, AIP i Danmark

AIS-tjeneste:

- Aeronautiske publikationer, AIP i Grønland og på Færøerne

Øvrige, herunder kommercielle aktiviteter

Salg af teknisk drift og vedligeholdelse af ATM-/CNS- og lufthavnsudstyr fra:

- Teknisk base i København
- Teknisk base i Billund
- Teknisk base i Aalborg

Salg af teknisk-operativ knowhow

*) Kontrolcentralen i København drives af NUAC på vegne af Naviair.

Vigtige begivenheder i 2017

Januar

/ For fjerde år i træk sættes enhedsraten i dansk luftrum ned. En route-raten reduceres med 2,13 procent og enhedsraten for tårnkontrolltjeneste i Københavns Lufthavn (TNC København) nedsættes med 1,1 procent i forhold til raterne i 2016.

/ Vellykket opsendelse af de første ti satellitter, som indgår i verdens første globalt dækkende overvågningssystem for fly. Systemet forventes i drift i 2018, når 66 satellitter med ADS-B-udstyr er i kredsløb omkring jorden. Bag systemet står den amerikanske virksomhed Aireon LLC, hvor Naviair som medejer og partner er en aktiv medspiller i projektet.

Juni

/ Vellykket opsendelse af yderligere ti satellitter, som indgår i verdens første globalt dækkende overvågningssystem for fly.

/ Naviair er vært for den internationale civile lufttrafikstyringsorganisation, CANSOs, internationale ATM-konference 2017. Topledere fra lufttrafikstyringsselskaber i flere end 50 lande deltager.

/ Naviairs ejerandel af den internationale ATS-akademi, Entry Point North, øges fra 25 procent til 33,3 procent.

Juli

/ Regeringen fremhæver i sin nye luftfartsstrategi, at Naviair kan bidrage til udvikling af dansk luftfart ved at undersøge muligheden for at drive de regionale danske lufthavne uden bemanning af kontrolltårnene.

/ Ejerandelen i Aireon LLC øges fra 4,14 procent til 4,83 procent i overensstemmelse med partnerskabsaftalen.

September

/ Naviair har haft fuldstændig forsinkelsesfri trafikafvikling siden 2008. Med denne melding besvarer Naviair et brev til samtlige europæiske lufttrafikstyringsselskaber, hvor luftfartsorganisationen A4E (Airlines for Europa) udtrykker bekymring over betydelige forsinkelser i den europæiske flytrafik over sommeren. Men Naviair kan melde hus forbi og henvise til en regularitet, der er blandt de bedste i Europa.

Oktober

/ Vellykket opsendelse af yderligere ti satellitter, som indgår i verdens første globalt dækkende overvågningssystem for fly.

December

/ ATS-akademiet Entry Point North indgår kontrakt med belgiske Belgocontrol om levering af flyveledertræning til selskabet – foreløbig frem til 2025.

/ Vellykket opsendelse af yderligere ti satellitter, som indgår i verdens første globalt dækkende overvågningssystem for fly.

Udvikling i aktiviteter og økonomiske forhold

Naviar aflægger årsrapport for både concern og modervirksomhed.

Som udgangspunkt kommenteres der dog i årsrapporten alene på koncernens regnskabstal. Den primære forskel mellem concern og modervirksomhed er, at kapitalandele i associerede virksomheder indregnes til kostpris i modervirksomheden og efter indre værdis metode i koncernen.

Årets resultat

Årets resultat før skat udgjorde et overskud på 79,5 mio. kr. mod 39,9 mio. kr. i 2016.

Resultatet er positivt påvirket af vækst i indtægterne på En route, der i 2017 samlet var 33,0 mio. kr. højere end 2016. Endvidere er resultatet blandt andet positivt påvirket af et fald i renteomkostningerne tilknyttet det ansvarlige lån på 12 mio. kr. og udbytte fra Entry Point North på 4,8 mio. kr.

Resultatet er reduceret med 46,0 mio. kr. som følge af hensættelse til fremtidig reduktion af indtægterne på grund af lavere reel inflation end forventet, da forudsætningerne i EU's præstationsordning for referenceperiode 2 (RP2) blev fastlagt i 2014.

Resultatet før regulering af over-/underdækning af afgifter og skat udgjorde 124,3 mio. kr. mod 80,3 mio. kr. i 2016.

Resultatet af ordinære aktiviteter før skat er bedre end vores seneste forventning, som blev udmeldt i Naviars halvårsrapport. Resultatet er tilfredsstillende.

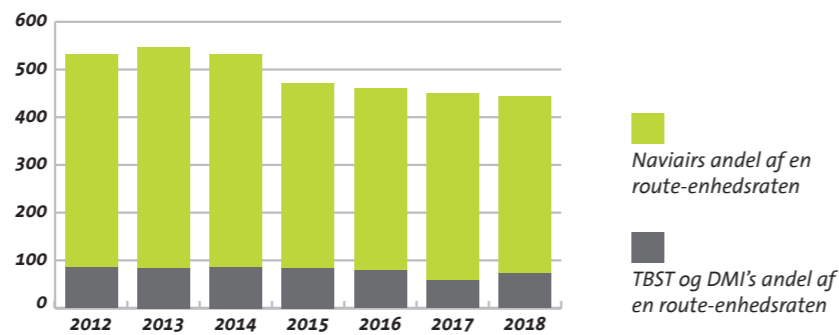
Enhedsrater

I 2017 udgjorde en route-enhedsraten for dansk luftrum 450 kr. pr. serviceenhed. I 2018 sænkes den danske en route-enhedsrate til 443 kr. Heraf udgør Naviars andel 83,5 procent, mens Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og DMI's andel udgør den resterende del.

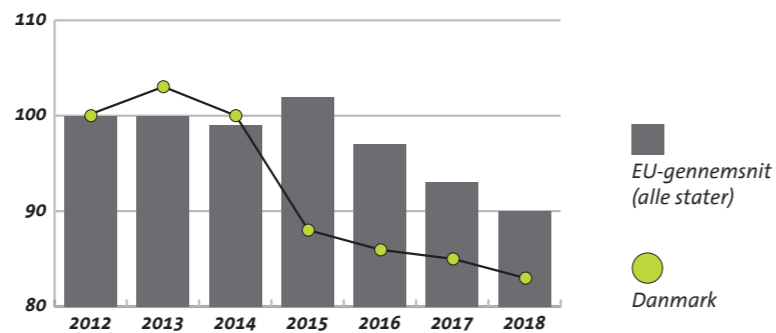
Siden 2013 er en route-enhedsraten løbende blevet nedsat år for år. Således er enhedsraten samlet nedsat fra

547 kr. pr. serviceenhed i 2013 til 443 kr. i 2018. Det betyder, at en route-enhedsraten samlet er reduceret med 19,0 procent inden for fem år. Prisen sættelserne er et resultat af konstant fokus på at gennemføre besparelser og effektiviseringer. Vi forventer, gennem hele RP2 frem til 2019 gennem omkostningseffektiv drift og udvikling af Naviar, yderligere at kunne sænke raten.

Enhedsrate, En route (DKK)

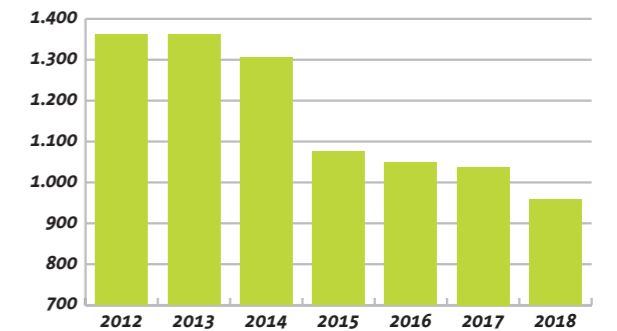
Europæisk udvikling i en route-enhedsrater (2012 = 100)

Enhedsraten for tårnkontrolltjeneste i Københavns Lufthavn (TNC København) er for 2018 fastsat til 959 kr. mod 1.038 kr. i 2017.

Siden 2013 har Naviar løbende nedsat enhedsraten for TNC København. Således er enhedsraten samlet nedsat fra 1.361 kr. pr. serviceenhed i 2013 til 959 kr. i 2018. Enhedsraten er dermed reduceret med 29,5 procent fra 2013 til 2018.

Enhedsrate, TNC CPH (DKK)

DMI's andel udgjorde cirka 8 DKK i 2012-2017 og cirka 7 DKK i 2018

Trafik

I 2017 fortsatte den positive udvikling i væksten i flytrafikken gennem dansk luftrum. Antallet af en route-operationer steg med 1,2 procent til 654.888 mod 646.902 i 2016. Målt på serviceenheder betyder det, at væksten i serviceenheder på en route-området blev på 2,7 procent i forhold til 2016.

I Københavns Lufthavn blev de seneste års vækst brudt, og der var i 2017 et fald i antallet af starter og landinger i forhold til 2016 på 2,4 procent, således at antallet af operationer i 2017 faldt til 259.310 mod 265.774 operationer i 2016. For TNC København medførte det et fald i serviceenheder på 2,3 procent i forhold til 2016.

I Billund Lufthavn faldt antallet af starter og landinger i 2017 med 1,0

procent til 42.706 operationer mod 43.119 i 2016.

Indenrigsflyvningen opgjort i antal af operationer faldt med 1,2 procent i 2017 i forhold til 2016.

I 2017 fastholdt vi vores effektive afvikling af flytrafikken. I den dansk-svenske FAB (Functional Airspace Block) var den gennemsnitlige forsinkelse pr. operation på 0,02 minutter i 2017 og dermed under den maksimale gennemsnitlige forsinkelse pr. operation på 0,10 minutter, som er fastsat i præstationsplanen for den dansk-svenske FAB.

På baggrund af den nærmest forsinkelsesfrie trafikafvikling kan vi – igen i år – karakterisere vores trafikafvikling som særdeles effektiv.

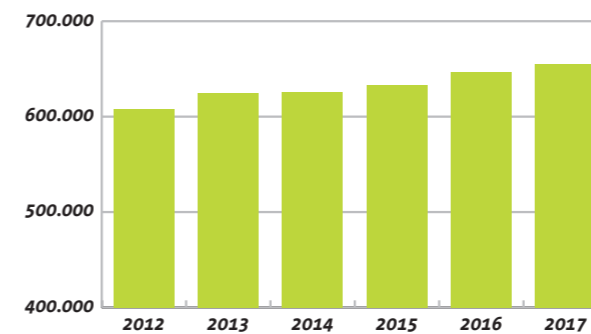
I dansk luftrum blev en route-trafikken gennemført uden forsinkelser.

Ligeledes afviklede vi trafikken i Københavns Lufthavn uden forsinkelser, som Naviar var medansvarlig for. Forsinkelser som følge af vejrforhold lå i alt på 0,03 minutter pr. landing. Den maksimalt accepterede gennemsnitlige forsinkelse er på 0,11 minutter pr. landing.

Vores samlede kapacitetsudnyttelse er fortsat på et meget højt effektivitetsniveau og fuldt tilfredsstillende. Vi har en lang tradition for at levere forsinkelsesfri service, og vi har altid skarpt fokus på – til enhver tid og under alle forhold – at sikre, at de gennemsnitlige forsinkelser er på det lavest mulige niveau.

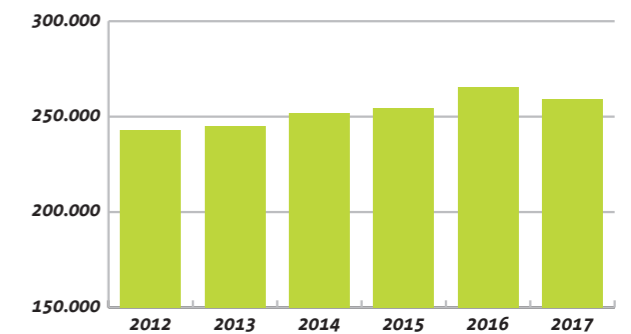
Operationer, En route

En route-operationer, dansk luftrum

Operationer, TNC København

Starter og landinger, Københavns Lufthavn

Ordinære driftsindtægter

Nettoomsætningen udgjorde 937,8 mio. kr. mod 906,3 mio. kr. i 2016. Nettoomsætningen udgør Naviairs indtægter fra virksomhedens otte aktivitetsområder.

Nettoomsætningen er 31,5 mio. kr. højere end i 2016. Stigningen kan hovedsageligt henføres til en positiv udvikling i en route-trafikken, hvor indtægterne – på trods af en nedsættelse af enhedsraten – steg med 33,0 mio. kr. TNC København er påvirket af både nedsættelse af enhedsraten og et fald i trafikken. Indtægterne er således 5,7 mio. kr. lavere end i 2016.

I nettoomsætningen indgår indtægter fra offentlige tilskud til driftsprojekter med 10,1 mio. kr. mod 4,2 mio. kr. i 2016.

Andre driftsindtægter udgjorde 298,2 mio. kr. mod 305,6 mio. kr. i 2016 og består af ydelser leveret til NUAC i henhold til leveringskontrakten. Denne indtægt skal vurderes i sammenhæng med ydelser leveret fra NUAC i henhold til leveringskontrakten under Naviairs andre driftsomkostninger. Andre driftsindtægter og Andre driftsomkostninger er på niveau.

Andre eksterne omkostninger

Andre eksterne omkostninger udgjorde 193,8 mio. kr. mod 177,9 mio. kr. i 2016. Stigningen skyldes blandt andet forberedelse af digitalisering af tårn- og indflyvningskontrolltjeneste, øgede IT-omkostninger og øgede omkostninger til uddannelse af flyveledere.

Personaleomkostninger

Personaleomkostningerne udgjorde 578,6 mio. kr. mod 580,8 mio. kr. i 2016. De samlede personaleomkostninger er faldet med 2,3 mio. kr.

Det gennemsnitlige antal medarbejdere i 2017 var 625 mod 646 i 2016. Udviklingen i medarbejderantallet og personaleomkostningerne skyldes fortrinsvis effekten af ressourceoptilpasningen i 2016.

Afskrivninger

Afskrivningerne udgjorde 89,7 mio. kr. mod 94,3 mio. kr. i 2016. Afskrivningerne er reduceret som følge af offentlige tilskud med i alt 1,9 mio. kr. mod 1,6 mio. kr. i 2016.

Balance

Naviairs balancesum udgjorde 1.704,1 mio. kr. pr. 31. december 2017 mod 1.583,8 mio. kr. pr. 31. december 2016. Stigningen på 120,3 mio. kr. skyldes hovedsageligt en stigning i den likvide beholdning på 80,1 mio. kr. samt en stigning i materielle anlægsaktiver på 46,2 mio. kr.

Naviairs tilgodehavender hos luftfartsselskaberne i form af reguleringsmæssige underdækninger udgjorde 1,0 mio. kr., hvilket er en reduktion på 1,0 mio. kr. efter årets regulering. Naviairs gæld til luftfartsselskaberne i form af reguleringsmæssige overdækninger udgjorde 141,1 mio. kr., hvilket er en forøgelse på 43,7 mio. kr. efter årets regulering. Ændringerne i under- og overdækning kan primært henføres til henholdsvis En route – Danmark og TNC København.

Naviairs egenkapital var pr. 31. december 2017 på 1.032,0 mio. kr., hvor 600 mio. kr. er ansvarlig kapital, 422,2 mio. kr. er overført resultat, og 9,8 mio. kr. er reserve for nettoopskrivningen efter indre værdis metode.

Ud over den ansvarlige kapital har staten ydet Naviair ansvarlig lånekapital, som pr. 31. december 2017 udgjorde 200 mio. kr. Det ansvarlige lån er indgået på betingelser, der betyder, at lånet til enhver tid kan anses for egenkapital eller kapital sidestillet hermed. Årets pengestrøm vedrørende primær drift udgjorde 228,0 mio. kr., og pengestrøm vedrørende drift udgjorde 223,3 mio. kr.

Soliditetsgrad inklusive ansvarlig lånekapital udgør 72,3 procent. Investeringerne i immaterielle og materielle anlægsaktiviteter udgjorde 119,2 mio. kr. i 2017, hvilket er 17,6 mio. kr. mere end i 2016.

Modervirksomhedens resultat opdelt på costbaser

De to største costbaser, En route – Danmark og TNC København, er reguleret i henhold til EU-Kommissionens forordning nr. 391/2013 af 3. maj 2013 om en fælles afgiftsordning for luftfartstjenester.

I henhold til ovennævnte forordning er Naviair forpligtet til at fordele sine indtægter og omkostninger på costbaser. Omkostningerne fordeles ved en direkte fordeling til costbaserne – blandt andet gennem tidsregistrering på arbejdsopgaver eller via fordelingsnøgler.

Modervirksomhedens resultat opdelt på costbaser

Costbaseregnskab 2017 (DKK 1.000)	En route Danmark	En route Intern Grønland	En route Nord- atlanten	TNC København	Billund	Øvrige	I alt
Indtægter ¹⁾	677.661	21.998	41.866	173.252	20.655	47.114	982.546
NUAC HB indtægter	286.293	109	109	10.692	322	689	298.214
NUAC HB omkostninger	-292.701	-121	-121	-11.861	-357	-765	-305.926
NUAC HB nettoresultat	-6.408	-12	-12	-1.169	-35	-76	-7.712
Andre eksterne omkostninger	-105.005	-13.741	-27.969	-31.901	-2.988	-12.178	-193.782
Personaleomkostninger ²⁾	-378.241	-6.483	-7.031	-115.364	-17.106	-33.136	-557.361
EBITDA	188.007	1.762	6.854	24.818	526	1.724	223.691
Afskrivninger	-72.017	-1.648	-4.567	-10.685	-287	-512	-89.716
EBIT	115.990	114	2.287	14.133	239	1.212	133.975
Finansielle poster	-29.365	-114	-280	-17.063	-19	44.752	-2.089
Resultat ³⁾	86.625	0	2.007	-2.930	220	45.964	131.886

1) Nettoomsætning ekskl. regulering af over-/underdækning

2) Personaleomkostninger fratrukket arbejde udført for egen regning og opført under aktiver

3) Årets resultat før regulering af over-/underdækning afgifter på -44,7 mio. kr. samt skat på -19,8 mio. kr.

Præstationskrav

Siden 2012 har Naviair fulgt den europæiske præstationsordning. Præstationsordningen udspringer af Single European Sky-lovgivningen, hvor EU både vil sikre en mere effektiv udnyttelse af luftrummet over Europa og tilstrækkelig kapacitet i luftrummet til den stigende lufttrafik. Samtidig er det målet at nedbringe CO₂-udledningen og udgifterne til luftfartstjenester.

Præstationsordningen er juridisk bindende for EU-medlemsstaterne. Danmark – og dermed Naviair – bliver målt på de resultater, der præsteres, og hvis resultaterne ikke opfylder præstationskravene, kan der blive tale om korrigerende foranstaltninger i form af pålagte fremtidige ratenedsættelser.

I 2015 gik den europæiske præstationsordning ind i den anden referen-ceperiode, RP2, som løber frem til og med 2019. Naviair er omfattet af præstationsplanen for den dansk-svenske FAB, og der er her fastsat præstationsmål inden for fire områder: Sikkerhed, Kapacitet, Miljø og Omkostningseffektivitet. Når RP2 udløber med udgangen af 2019, og resultaterne opgøres, er det forventningen, at Naviair har opfyldt præstationsmålene, ligesom vi gjorde det ved afslutningen af RP1.

Kunder

I 2017 var Naviairs fem største en route-kunder SAS (16,2 %), Norwegian Air Shuttle & Norwegian Air Intl. (13,4 %), KLM (7,9 %), Ryanair (6,2 %) og British Airways (5,2 %). En route-aktiviteterne udgjorde 69,0 procent af vores omsætning i 2017.

Inden for tårnkontrolltjeneste var Naviairs fem største kunder i Københavns Lufthavn i 2017 SAS (37,2 %), Norwegian Air Shuttle & Norwegian Air Intl. (15,4 %), Ryanair (4,7 %), easyJet Airline (3,1 %) og Lufthansa (2,4 %). Tårnkontrolltjeneste i København udgjorde 17,6 procent af vores omsætning i 2017.

Fra København udfører vi AIS-tjeneste (Aeronautical Information Services), som omfatter aeronautiske publikationer for Danmark, Grønland og Færøerne. Vi publicerer AIP'er (Aeronautical Information Publications) for alle tre områder samt VFG (Visual Flight Guide) for Danmark. Desuden udgiver vi AIC'er (Aeronautical Information Circulars), Supplementer og NOTAM. I 2017 var der cirka 800 kunder, som abonnerede på publikationerne.

Gennem løbende kontakt med vores kunder følger vi deres behov og forventninger for til enhver tid at være i stand til at yde den bedst mulige service. På regelmæssige møder med kunderne kortlægger vi deres tilfredshed med vores service og produkter og orienterer dem om forhold og udvikling i Naviair. Vi har senest gennemført kundemøder i slutningen af 2017. Fra oktober til december har vi afholdt møder med luftfartsselskaber og lufthavne. Generelt giver kunderne udtryk for tilfredshed med både det operative samarbejde med Naviair og vores service.

Internationale partnerskaber

Det internationale samarbejde er et vigtigt redskab, for at vi kan opnå stærke resultater og en optimal udvikling af Naviair. Gennem samarbejde medvirker vi til at effektivisere, harmonisere og udvikle alle områder af lufttrafikstyringen. Dermed går Naviair sammen med vores partnere i spidsen for at sikre international fremdrift inden for både det operationelle område, det tekniske område og uddannelsesområdet. Indsatsen understøtter vores målsætning om konstant at være blandt de bedste lufttrafikstyringsselskaber og samtidig opfylde kravene i Single European Sky-programmet.

NUAC

NUAC blev etableret i 2009 som den første – og fortsat eneste – integrerede driftsvirksomhed i Europa, der har ansvaret for en route-lufttrafikstyringen i én samlet FAB. Gennem medejerskabet af NUAC arbejder vi sammen med LFV på at udvikle og gennemføre en række effektiviseringer og forbedringer, der medvirker til harmonisering af lufttrafikstyringen i Europa. NUAC driver de tre kontrolcentraler i København, Malmø og Stockholm som underleverandør på vegne af Naviair og det svenske Luftfartsverket, LFV.

NUAC har kun 13 direkte ansatte, mens de øvrige 622 medarbejdere er udlånt til NUAC fra Naviair og LFV. De tre kontrolcentraler og det øvrige udstyr, som NUAC benytter, ejes af Naviair og LFV, men stilles til rådighed for selskabet.

COOPANS

COOPANS er et internationalt samarbejde mellem Naviair, Austro Control, Croatia Control, Irish Aviation Authority og LFV.

Siden COOPANS blev etableret i 2006, har partnerne samarbejdet om fælles udvikling, opgradering og harmonisering af sine lufttrafikstyringssystemer. Systemerne benytter nu fælles software, og vedligeholdelsesprocesserne er harmoniserede. Dermed er de syv kontrolcentraler i Danmark, Sverige, Irland, Østrig og Kroatien fuldt harmoniserede og opgraderes periodisk og synkront.

Den næste opgradering er planlagt til gennemførelse i maj 2018. Opgraderingen forventes – i lighed med tidligere opgraderinger – gennemført uden forsinkelser eller andre gener for flytrafikken. Det er en unik udvikling i europæisk lufttrafikstyring, hvor selskaberne i de øvrige lande fortsat driver deres kontrolcentraler med individuelle og meget forskellige tekniske systemer.

I COOPANS harmoniserer vi endvidere de operative og tekniske arbejdskoncepter og begrænser dermed specifikke og individuelle funktionaliteter i de enkelte selskaber. I perioden fra januar til marts 2018 bliver for eksempel farverne på flyveledernes skærme ændret, så de er ens i alle kontrolcentraler i COOPANS Alliance.

Vi anslår, at vi reducerer vores systemudviklingsomkostninger med mindst 30 procent i forhold til de omkostninger, hver enkelt partner ville få, hvis vi skulle udvikle teknikken hver for sig og på egen hånd. Hertil kommer betydelige besparelser på driftsomkostningerne, som vi opnår gennem fælles arbejdskoncepter og udveksling af erfaringer.

I 2015 blev COOPANS-samarbejdet udvidet til COOPANS Alliance, der ud over et teknisk-operativt samarbejde nu også inkluderer en fælles tilgang til og deltagelse i SESAR 2020, SESAR Deployment Manager, EU-støtteprojekter og A6-samarbejdet, hvor COOPANS Alliance indgår på lige fod med de fem største lufttrafikstyringsselskaber i Europa.

Gennem COOPANS Alliance har vi sammen med de øvrige partnere placeret os i forreste linje i arbejdet med at udmønte EU's krav om harmonisering af lufttrafikstyringen.

Entry Point North

ATS-akademiet (Air Traffic Service) Entry Point North ligger i Malmø Lufthavn og ejes i fællesskab af Naviair, Irish Aviation Authority og LFV. Akademiet blev oprettet i 2006 som det første transnationalt ejede akademi inden for ATM-uddannelse og -træning.

I tråd med ambitionen i Single European Sky-programmet er Entry Point Norths primære formål at gennemføre standardiseret og harmoniseret uddannelse af flyveledere og flyvelederaspiranter.

Ud over at levere ATS-uddannelse til de tre ejere servicerer Entry Point North lufttrafikstyringsselskaber fra hele verden gennem salg af uddannelser, som skræddersys til kundernes behov og afvikles enten hos Entry Point North i Malmø Lufthavn eller lokalt hos kunden. Entry Point North har kunder i flere end 20 lande. I 2017 indgik Entry Point North kontrakt med Belgocontrol om leverance af uddannelser til den belgiske flyvekontrol frem til 2025.

Aireon LLC

Aireon LLC har hovedkvarter i Virginia, USA. De øvrige partnere i samarbejdet er – foruden Naviair (med en ejerandel på 4,8 %) – det amerikanske telekommunikationsselskab, Iridium Communications Inc. (39,3 %), samt lufttrafikstyringsselskaberne Nav Canada (40,9 %), ENAV (10,1 %) og Irish Aviation Authority (4,8 %).

Aireon er i gang med at etablere verdens første globalt dækkende overvågningssystem til luftfarten. Det nye system er satellitbaseret, mens alle hidtil eksisterende overvågningssystemer er placeret på jorden.

I dag er mindre end 30 procent af klodens areal dækket af det eksisterende overvågningsudstyr. Når det nye system sættes i drift i løbet af et års tid, vil det for første gang være muligt overalt på kloden at hente data om alle fly, som er udstyret med ADS-B-udstyr. For de hidtil uovervågede områder i verden betyder det blandt andet, at flyvekontrollen fremover får mulighed for at arbejde med mindre sikkerhedsafstande mellem flyene og dermed kan afvikle flytrafikken mere effektivt, end det sker i dag. Det nye system vil både give øget sikkerhed og store besparelser for luftfarten i form af mindre brændstofforbrug. Samtidig vil systemet være til fordel for miljøet, fordi kortere flyvetid vil medføre lavere udledning af miljøskadelige stoffer fra luftfarten. Aireons system omfatter 66 satellitter og yderligere en række reservesatellitter. Ved udgangen af 2017 var de første 40 satellitter opsendt, og tests har vist, at de er langt mere effektive end forventet inden opsendelsen.

Aireons forretningsstrategi er baseret på salg af trafikovervågningsdata først og fremmest til lufttrafikstyrings-selskaberne og sekundært til blandt andre luftfartsselskaber og flyhandlings-selskaber. Aireon har allerede nu indgået foreløbige aftaler om datasalg til en række lande blandt andre USA, Curaçao, Storbritannien, Sydafrika, Singapore, New Zealand og ASECNA, der repræsenterer 18 lande i Afrika. Naviair medvirker aktivt til Aireons salg af ydelser og til udviklingen af operative koncepter, der understøtter Aireons forretningsstrategi.

Aireons likviditet er under pres som følge af halvandet års forsinkelse i forhold til det oprindeligt planlagte opsendelsesprogram for satellitterne. Investorerne betaling af den næstsidste tranche var knyttet til opsendelsen af den første satellitopsendelse, men måtte fremrykkes til december 2016, til trods for at første opsendelse på dette tidspunkt endnu ikke havde fundet sted. Den fjerde og sidste tranche blev betalt i sommeren 2017. Aireons likviditetsmæssige situation påtænkes løst gennem en kombination af kortvarige lån fra investorer, lån fra internationale banker samt udvidelse af aktionærkredsen. Dermed forventes det, at Aireon har tilstrækkelig kapital frem til systemet sættes i drift.

Det vurderes, at investeringen vil være forbundet med dels en risiko for, at datasalget ikke når det forventede niveau, dels en risiko for at der sker yderligere forsinkelser.

Aireon har hidtil alene indgået foreløbige aftaler om datasalg. Endelige aftaler om datasalg forventes først indgået, når systemet sættes i drift. Der eksisterer derfor en risiko for, at

det forventede antal endelige aftaler ikke bliver indgået, eller først bliver indgået med forsinkelse.

Der eksisterer fortsat en risiko for, at systemet ikke kommer i drift til tiden. Alle satellitter med Aireons payload er klar til opsendelse, ligesom der løbende er dialog mellem Iridium og raketoperatøren, SpaceX, om tidspunkter for de resterende opsendelser, som forventes at finde sted i 2018. Imidlertid er der altid i projekter af denne størrelse og kompleksitet en risiko for tekniske problemer. Yderligere forsinkelser kan sætte Aireons likviditet under pres, hvilket kan kræve yderligere bridgfinansiering. Risikoen for yderligere forsinkelse er reduceret betydeligt, idet en stor del af satellitterne er på plads, og tests viser, at de fungerer tilfredsstillende.

Naviair vurderer på nuværende tidspunkt, at investeringen vil give et afkast og vurderer derfor ikke, at der er et nedskrivningsbehov relateret til investeringen pr. 31. december 2017.

Naviair Surveillance A/S er 100 procent egenkapital- og lånefinansieret af moderselskabet Naviair. Et eventuelt tab på investeringen i Aireon LLC vil således påvirke resultatopgørelsen og egenkapitalen i både Naviair Surveillance A/S, moderselskabet og koncernen negativt.

Samfundsansvar

Naviairs kerneaktivitet er luftfartstjeneste. Naviair har aktiviteter både i det danske luftrum og i det nordatlantiske luftrum (se side 6). Gennem vores internationale alliancer udvikler vi vores virksomhed og sikrer en stærk position hos kunder og samarbejdspartnere. Vi arbejder hårdt for at gøre det nemmere, bedre og billigere for vores kunder at bruge luftrummet – og samtidig reducere påvirkning af miljøet – blandt andet ved at nedbringe CO₂-udledningen.

Derfor er bevidst og god samfundsansvarlig optræden et fuldt integreret element i Naviairs arbejde og kultur. Det understøttes blandt andet af vores safety- og kvalitetspolitik, som sikrer, at vi har flyvesikkerhed som højeste prioritet. Arbejdet med samfundsansvar forankres i Naviairs strategiske målsætninger på lige fod med øvrige initiativer i Naviairs samlede strategi.

Uden at vi direkte har formuleret et egentligt etisk regelsæt, arbejder vi efter en række interne retningslinjer, som sikrer dels medarbejdernes trivsel og udvikling, dels at vi ikke medvirker til brud på menneskerettigheder, korruption eller overtrædelse af nogen former for lovgivning, som er relevant for vores virksomhed.

Læs mere om vores arbejde med CSR, herunder Miljø- og klimaforhold, Sociale forhold og medarbejderforhold samt politikker for Anti-korruption og bestikkelse på www.naviair.dk.

God selskabsledelse

Rammerne for Naviairs virksomhed er fastlagt i lov om Naviair. Med vores status som selvstændig offentlig virksomhed har den danske stat gennem Transport-, Bygnings- og Boligministeriet den endelige myndighed over virksomheden inden for de rammer, der er fastlagt i lovgivningen.

Vi tilrettelægger vores selskabsledelse således, at den er tilpasset såvel lovgivningen som virksomhedens karakter. Herudover er Naviair underlagt selskabsloven, årsregnskabsloven og anden relevant lovgivning med de fornødne tilpasninger, der gælder for Naviair. Naviair er også omfattet af offentlighedsloven og forvaltningsloven.

Vi følger statens anbefalinger for god selskabsledelse, hvor det er relevant. Anbefalingerne omfatter retningslinjer for styringen af statslige virksomheder, herunder krav, forventninger og anbefalinger om virksomhedsledelse. Anbefalingerne er samlet på Finansministeriets hjemmeside www.fm.dk. Endvidere følger vi de anbefalinger fra Komitéen for god Selskabsledelse, der – set i lyset af Naviairs særlige virksomhedsform – er relevante for Naviair således, som de er beskrevet på www.corporategovernance.dk.

Bestyrelsen varetager Naviairs overordnede og strategiske ledelse samt fører tilsyn med direktionen. Bestyrelsens opgaver og ansvar fastlægges overordnet gennem en forretningsorden for bestyrelsen. Direktionen står for den daglige ledelse af Naviair og skal derved følge de retningslinjer og anvisninger, som bestyrelsen har angivet.

Bestyrelsen har ni medlemmer, hvoraf de seks er ministerudpegede – heraf er tre kvinder og tre mænd. De øvrige tre bestyrelsesmedlemmer er med-

arbejdervalgte. Bestyrelsen besidder samlet set generelle erhvervs- og ledelsesmæssige kompetencer samt indsigt i luftfartsområdet og samfundsforhold. Der er etableret en årlig selvevalueringsprocedure for bestyrelsen. Bestyrelsens selvevaluering blev senest gennemført i december 2017.

I henhold til Naviairs vedtægter afholdes bestyrelsesmøder mindst én gang i kvartalet. Der har i det forløbne år været afholdt seks bestyrelsesmøder.

Formandskabet for bestyrelsen holder kvartårige møder med transport-, bygnings- og boligministeren og aflægger i den forbindelse en omfattende og detaljeret rapportering om virksomhedens strategiske forhold og opfølgning på virksomhedens driftsresultater m.m.

Der er udformet regnskabs- og kontrolsystemer for at sikre, at intern og ekstern finansiel rapportering giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation samt at sikre valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis.

Bestyrelsen og direktionen vurderer løbende væsentlige risici og interne kontroller i forbindelse med Naviairs aktiviteter og deres eventuelle indflydelse på regnskabsaflæggelsesprocessen.

Ansvar for opretholdelsen af tilstrækkelige og effektive interne kontroller og risikostyring i forbindelse med regnskabsaflæggelsen er forankret i direktionen. Direktionen følger løbende den økonomiske udvikling – blandt andet gennem månedlige rapporteringer. Endvidere rapporterer direktionen løbende den økonomiske udvikling til bestyrelsen forud for hvert bestyrelsesmøde. Procedurer, regnskabsinstrukser mv. er beskrevet i Naviair Management System.

Bestyrelsen overvåger løbende regnskabsaflæggelsesprocessen, herunder blandt andet, at gældende lovgivning overholdes, og at anvendt regnskabspraksis er relevant. Bestyrelsen har et internt revisionsudvalg med to medlemmer.

Ultimo 2017 udgjorde det samlede antal ledere og direktører i Naviair inklusive ledere udlånt til NUAC 17 kvinder og 52 mænd. Kvinderne udgjorde dermed 25 procent af den samlede ledelsesgruppe.

Naviairs "Politik for at øge antallet af det underrepræsenterede køn i Naviairs ledelsesgrupper" har som mål, at kønsfordelingen i ledelsesgrupperne på sigt skal afspejle den generelle kønsfordeling i virksomheden på 30 procent kvinder og 70 procent mænd.

Som følge af vores særlige arbejdsopgaver er det en forudsætning for mange af vores ledere, at de har faglig indsigt i flyveledelse, for at de kan løse deres opgaver. Mange ledere må derfor nødvendigvis rekrutteres internt i virksomheden.

Særlige risici

I Naviairs vurdering af overordnede risici for 2018 er der identificeret to områder, hvor risici vurderes som værende høj:

1. Aireon – kommercielle eller tekniske vanskeligheder
2. Skærpede omkostningskrav i forbindelse med EU-regulering

En høj risiko betyder, at alvorlighed vurderes som høj og sandsynlighed vurderes som mellem eller omvendt.

For Aireon gælder det, at projektet er forbundet med såvel tekniske som kommercielle udfordringer. De tekniske risici er relateret til opsendelse af satellitter, hvor programmet allerede af flere omgange er stødt ind i forsinkelser, og den resterende del af opsendelsesprogrammet derfor er sammenpresset. Det medfører risiko for, at yderligere forsinkelser vil kunne udskyde den planlagte driftsstart af systemet. Samtidig er der en økonomisk risiko forbundet med indgåelse af kontrakter med virksomheder, som vil købe Aireons ydelser. Færre kontrakter end forventet vil medføre vanskeligheder med at opretholde den forventede indtjening. Imidlertid bidrager Naviair selv med en aktiv promovering af Aireon, og samtidig har vi en tilstrækkelig stærk kapitalstruktur, så risici forbundet med Aireon, der kan medføre behov for nedskrivninger, ikke vil true Naviairs overlevelse.

For omkostningskrav i forbindelse med EU-regulering i RP3 gælder det, at Naviair kan blive stillet over for højere effektivitetskrav, som kan påvirke vores evne til at levere forsinkelsesfri trafik, da det økonomiske pres kan påvirke virksomhedens evne til – og muligheder for – at være i stand til at foretage nødvendige fremtidige investeringer i teknologi, som kan medvirke til at sikre forsinkelsesfri drift. Vi arbejder dog konstant på – op til

RP3's start i 2020 – at sikre Naviair og dermed vores kunder de bedst mulige vilkår for trafikafviklingen fra 2020 og fremover og bestræber os gennem enhver tænkelig måde på at sikre den rigtige balance mellem kapacitet, forsinkelsesfri drift og omkostninger.

Naviairs hovedindtægter er direkte sammenhængende med omfanget af en route-trafik i dansk luftrum og trafikken til og fra de lufthavne, som vi betjener. Den største kommercielle risiko for Naviair er derfor knyttet til i et uventet fald i flytrafikken. Vores økonomi påvirkes alvorligt, når for eksempel konjunkturer, ændringer i trafikmønstre, usædvanlige situationer, nye/øgede afgifter på luftfart eller konkurser hos luftfartsselskaber påvirker flytrafikken negativt.

Vi skal til enhver tid være i stand til at opfylde vores kunders kapacitetsbehov. Naviairs økonomiske fleksibilitet er begrænset, idet vi på personalesiden er afhængige af specielt uddannede medarbejdere. Det er dyrt og tager gennemsnitligt op til tre år at uddanne flyveledere, så de kan få certifikat til at arbejde efter danske regler og procedurer. Vi kan derfor ikke gennemføre meget hurtige tilpasninger af vores omkostninger i situationer med bratte fald i vores indtægter eller stigning i flytrafikken. Risikoen for negative konsekvenser af en midlertidig indtægtsnedgang imødegås dels ved en høj grad af omkostningsbevidsthed og dels ved at opretholde et solidt kapitalberedskab.

Naviair leverer flyvekontrol ved hjælp af tekniske systemer. Vi har sikret os mod tekniske nedbrud gennem etablering af solide backup-systemer på alle områder, og vi anser derfor ikke langvarige tekniske nedbrud som en alvorlig risiko.

Naviair har etableret et forsikringsprogram, hvor vi gennem relevante forsikringer afdækker væsentlige risici. Forsikringsbare risici er forsikret således, at eventuelle skader og ansvarspådragende handlinger ikke truer virksomheden økonomisk. Ud over lovpligtige forsikringer er der tegnet forsikring mod driftstab, produktansvar og særligt luftfartsansvar.

Forventninger til 2018

For 2018 forventes en begrænset vækst i trafikken i forhold til 2017. Væksten forventes alene inden for En route – Danmark, imens trafikken i TNC København forventes uændret i forhold til 2017. Forventningerne til trafikudviklingen er baseret på Eurocontrols seneste low-prognose fra september 2017.

De seneste års prisnedsættelser påvirker Naviairs indtægter i nedadgående retning. Med den forventede begrænsede vækst i trafikken bliver indtægterne i 2018 mindre end i 2017 som følge af prisreduktioner på henholdsvis 1,5 procent for En route – Danmark og 7,6 procent på TNC København. Det stiller naturligvis fortsat store krav til vores vedholdende fokus på omkostningsbevidsthed og effektivitet.

De lavere priser og forventningen om begrænset trafikvækst betyder, at Naviair forventer at opnå et resultat for 2018, som er lavere end resultatet for 2017.

Naviairs ledelse

Bestyrelse

Anne Birgitte Lundholt (formand)
Direktør i ABL ApS. Formand for bestyrelsen i Bornholms Erhvervsfond og FOF Danmark. Medlem af bestyrelsen i Svaneke Bryghus A/S

Michael Fleischer (næstformand)
Fhv. oberst og pilot i Flyvevåbnet. Formand for Bevtoft Købmand ApS

Henrik Christoffersen
Overflyveleder
Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

Flemming Kim Hansen
Senior Engineer, ATM Systems
Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

Per Møller Jensen
Senior Vice President, Marketing & Communications, Personal Banking, Danske Bank A/S

Helle Munksø
Overflyveleder
Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

Birthe Høegh Rask
Senior Vice President, Finance, Terma A/S

Christina Rasmussen
Konsulent, Coop Danmark A/S

Uwe Teichert
Formand for bestyrelsen i Larsen og Ipsen Holding A/S og ASX 4078 ApS. Medlem af bestyrelsen i Arkitektgruppen A/S

Direktion

Morten Peter Dambæk
Administrerende direktør
Medlem af bestyrelsen i NUAC HB og Aireon LLC

Søren Stahlfest Møller
Direktør, Økonomi & IT
Medlem af bestyrelsen i NUAC HB, Entry Point North AB og SL-Fonden

Øvrige ledende medarbejdere

Claus Skjærbæk
Trafikdirektør

Bent Fog
Teknisk direktør

Susanne Isaksen
International direktør

Mikael Ericsson
Udviklingsdirektør

Bo Pedersen
Kommunikationsdirektør

Merete Lorents Sørensen
Personaledirektør

Thorsten Elkjær
Driftsdirektør,
Tower & Approach Services

Anna Eva Villefrance
Driftsdirektør, Flight Information Services & Aeronautical Information Services

Michael Thomsen
Juridisk direktør

Ledespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for 2017 for Naviair.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabsloven (regnskabsklasse D) samt de danske regnskabsvejledninger.

Det er vores opfattelse, at den valgte regnskabspraksis er hensigtsmæssig, og at årsregnskabet giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, finansielle stilling og resultat samt pengestrømme. Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i selskabets og koncernens

aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultater og selskabets finansielle stilling og den finansielle stilling som helhed for de virksomheder, der er omfattet af koncernregnskabet, samt en beskrivelse af de væsentlige risici og usikkerhedsfaktorer, som selskabet og koncernen står over for.

Årsrapporten indstilles til godkendelse.

København, den 15. marts 2018

I direktionen

Morten Peter Dambæk
Administrerende direktør

Søren Stahlfest Møller
Direktør, Økonomi & IT

I bestyrelsen

Anne Birgitte Lundholt
Formand

Michael Fleischer
Næstformand

Henrik Christoffersen *

Flemming Kim Hansen *

Per Møller Jensen

Helle Munksø *

Birthe Høegh Rask **

Christina Rasmussen **

Uwe Teichert

*) Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

**) Medlem af bestyrelsens revisionsudvalg

De uafhængige revisorerers revisionspåtegning

Til transport-, bygnings- og boligministeren samt bestyrelsen i Naviair

Revisionspåtegning på koncernregnskabet og årsregnskabet

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for den selvstændige offentlige virksomhed Naviair for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven og lov om Naviair.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og Naviairs aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2017 samt af resultatet af koncernens og Naviairs aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017 i overensstemmelse med årsregnskabsloven og lov om Naviair.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af bestemmelserne i lov om Naviair. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet".

Rigsrevisor er uafhængig af Naviair i overensstemmelse med rigsrevisorloven § 1, stk. 6 og den godkendte revisor er uafhængig af Naviair i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vi har begge opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven og lov om Naviair. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af koncernregnskabet og årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere Naviairs evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere Naviair, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, jf. lov om Naviair, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, jf. lov om Naviair, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen.

Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af Naviairs interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om Naviairs evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i koncernregnskabet og årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er

- baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at Naviair ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af koncernregnskabet og årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om koncernregnskabet og årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet og årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabslovens regler.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i årsregnskabsloven. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ledelsen er også ansvarlig for, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af årsregnskabet. Ledelsen har i den forbindelse ansvar for at etablere systemer og processer, der understøtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision af udvalgte emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. I vores juridisk-kritiske revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de undersøgte dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I vores forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af årsregnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom i denne udtalelse.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

København, den 15. marts 2018

Deloitte
CVR-nr.: 33963556

Rigsrevisionen
CVR-nr.: 77806113

Erik Lynge Skovgaard Jensen
Statsautoriseret revisor
MNE-nr.: mne10089

Lone Lærke Strøm
Rigsrevisor

Lars Hillebrand
Statsautoriseret revisor
MNE-nr.: mne26712

Malene Sau Lan Leung
Kontorchef

Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for den selvstændige offentlige virksomhed Naviair for 2017 er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for regnskabsklasse D.

Medmindre der fremgår andet nedenfor er anvendt regnskabspraksis for modervirksomheden og koncernen ens.

Generelt om indregning og måling
Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomhedens, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når virksomheden som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå virksomheden, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

Omregning af fremmed valuta
Som målev valuta benyttes danske kroner. Alle andre valutaer anses som fremmed valuta.

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Tilgodehavender, gældsforpligtelser og andre monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens valutakurs. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på henholdsvis betalingsdagen og balancedagen, indregnes i resultatopgørelsen som finansielle poster. Materielle og immaterielle anlægsaktiver, varebeholdninger og andre ikke-monetære aktiver, der er købt i fremmed valuta, omregnes til historiske kurser.

Koncernregnskabet
Koncernregnskabet omfatter modervirksomheden og den dattervirksomhed (Naviair Surveillance A/S), som kontrolleres af modervirksomheden. Modervirksomheden anses for at have kontrol, når den direkte eller indirekte ejer mere end 50 procent af stemmerettighederne eller på anden måde kan udøve eller faktisk udøver bestemmende indflydelse. Virksomheder, hvori koncernen direkte eller indirekte besidder mellem 20 og 50 procent af stemmerettighederne og udøver betydelig, men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder. Herunder NUAC HB samt Entry Point North AB.

Konsolideringsprincipper
Koncernregnskabet udarbejdes på grundlag af regnskaber for modervirksomheden og dens dattervirksomheder. Udarbejdelse af koncernregnskabet sker ved sammenlægning af regnskabsposter af ensartet karakter. Ved konsolideringen foretages eliminering af koncerninterne indtægter og omkostninger, interne mellemværender og udbytter samt fortjenester

og tab ved transaktioner mellem de konsoliderede virksomheder. De regnskaber, der anvendes til brug for konsolideringen, udarbejdes i overensstemmelse med koncernens regnskabspraksis.

I koncernregnskabet indregnes dattervirksomhedernes regnskabsposter 100 procent.

Resultatopgørelse

Nettoomsætning
Nettoomsætning relateret til flyvekontrol indregnes i resultatopgørelsen i den periode flyvningen har fundet sted. Øvrige indtægter indregnes, når levering til køber har fundet sted. Indtægter vedrørende offentligt støttede driftsprojekter indregnes i resultatopgørelsen i takt med de tilhørende omkostninger.

Årets regulering af over-/underdækning fra en route og terminalaktiviteter indregnes i nettoomsætningen. Den reguleringsmæssige over-/underdækning indregnes i balancen som henholdsvis hensat forpligtelse eller tilgodehavende.

Nettoomsætning indregnes eksklusive moms, afgifter og rabatter i forbindelse med salget og måles til dagsværdien af det fastsatte vederlag.

Arbejde udført for egen regning og opført under aktiver
Arbejde udført for egen regning og opført under aktiver omfatter personaleomkostninger og andre interne omkostninger, der er afholdt i regnskabsåret og indregnet i kostprisen for egenudviklede immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Andre driftsindtægter
Andre driftsindtægter omfatter indtægter af sekundær karakter set i forhold til Naviairs hovedaktivitet.

Andre eksterne omkostninger
Andre eksterne omkostninger omfatter omkostninger, der vedrører virksomhedens primære aktiviteter, herunder omkostninger til drift af operative systemer og udstyr, uddannelse, administration, lokaler, tab på debitorer mv. Under andre eksterne omkostninger indregnes tillige omkostninger vedrørende projekter, der ikke opfylder kriterierne for indregning i balancen.

Personaleomkostninger
Personaleomkostninger omfatter løn og gager, pensioner samt andre omkostninger til social sikring mv. til virksomhedens personale.

Af- og nedskrivninger
Af- og nedskrivninger af materielle og immaterielle anlægsaktiver består af regnskabsårets af- og nedskrivninger opgjort ud fra henholdsvis de fastsatte restværdier og brugstider for de enkelte aktiver og gennemførte nedskrivningstest. Offentlige tilskud til afskrivningsberettigede anlægsprojekter indregnes i takt med afskrivningerne på de pågældende aktiver.

Andre driftsomkostninger
Andre driftsomkostninger omfatter omkostninger af sekundær karakter set i forhold til Naviairs hovedaktivitet.

Indtægter af kapitalandele i associerede virksomheder
Modervirksomheden
Indtægter af kapitalandele i associerede virksomheder omfatter de i regnskabsåret modtagne udbytter og lignende fra de enkelte associerede virksomheder.

Koncern
Indtægter af kapitalandele i associerede virksomheder omfatter den forholdsmæssige andel af de enkelte associerede virksomheders resultat efter eliminering af interne avancer og tab.

Andre finansielle indtægter
Finansielle indtægter omfatter renteindtægter, realiserede og urealiserede kursgevinster vedrørende værdipapirer, gældsforpligtelser og transaktioner i fremmed valuta mv. samt godtgørelser under acontoskatteordningen.

Andre finansielle omkostninger
Finansielle poster omfatter renteomkostninger, realiserede og urealiserede kurstab vedrørende værdipapirer, gældsforpligtelser og transaktioner i fremmed valuta, amortiseringstillæg og -fradrag vedrørende prioritetsgæld mv. samt tillæg under acontoskatteordningen.

Skat
Årets skat, som består af årets aktuelle skat og ændring af udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, og direkte på egenkapitalen med den del, der kan henføres til posteringer direkte på egenkapitalen.

Selskabet er sambeskattet med den danske dattervirksomhed. Den aktuelle danske selskabsskat fordeles mellem de sambeskattede virksomheder i forhold til disses skattepligtige indkomster (fuld fordeling med refusion vedrørende skattemæssige underskud).

Balance

Immaterielle anlægsaktiver
Immaterielle anlægsaktiver omfatter igangværende og færdiggjorte IT-projekter samt øvrige erhvervede immaterielle rettigheder.

Kostprisen for immaterielle anlægsaktiver omfatter omkostninger, herunder gager og afskrivninger, der direkte og indirekte kan henføres til de pågældende anlægsaktiver.

Indirekte produktionsomkostninger i form af indirekte henførbare personaleomkostninger og afskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver, der er anvendt i processen, indregnes i kostprisen baseret på det medgåede timeforbrug for det enkelte projekt. Renteomkostninger på lån til finansiering af fremstilling af immaterielle anlægsaktiver indregnes i kostprisen, såfremt de vedrører fremstillingsperioden.

Immaterielle anlægsaktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Der foretages lineære afskrivninger baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstid, som udgør 3-15 år.

Immaterielle anlægsaktiver nedskrives til genindvindingsværdi, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Materielle anlægsaktiver
Grunde og bygninger, produktionsanlæg og maskiner, transportmateriel samt inventar og IT-udstyr måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Der afskrives ikke på grunde.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen, omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen og omkostninger til klargøring af aktivet indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. For egenfremstillede aktiver omfatter kostprisen direkte og

indirekte omkostninger til materialer, komponenter, underleverandører og lønninger.

Indirekte produktionsomkostninger i form af indirekte henførbare personaleomkostninger og afskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver, der er anvendt i fremstillingsprocessen, indregnes i kostprisen baseret på det medgæede timeforbrug for det enkelte aktiv. Renteomkostninger på lån til finansiering af fremstilling af materielle anlægsaktiver indregnes i kostprisen, såfremt de vedrører fremstillingsperioden.

Afskrivningsgrundlaget er kostpris med fradrag af forventet restværdi efter afsluttet brugstid. Anlægsaktivernes restværdi er vurderet til 0 kr., da de er brugerspecifikke i et sådant omfang, at der ikke kan forventes en værdi ved frasalg efter brugstidens udløb.

Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider:

- Bygninger og installationer: 10-50 år
- Produktionsanlæg og maskiner: 6-20 år
- Andre anlæg, driftsmateriel og inventar: 3-8 år

Den skønnede brugstid af materielle anlægsaktiver dekomponeres i væsentlige bestanddele.

Materielle anlægsaktiver nedskrives til genindvindingsværdi, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Modervirksomheden

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder måles til kostpris. Kapitalandelene nedskrives til genindvindingsværdi, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Modervirksomheden

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til kostpris. Kapitalandelene nedskrives til genindvindingsværdi, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Koncern

Kapitalandele i associerede virksomheder indregnes og måles efter den indre værdis metode (equity-metoden). Dette indebærer, at kapitalandelene måles til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes regnskabsmæssige indre værdi med tillæg eller fradrag af henholdsvis uafskrevet positiv og negativ goodwill og med fradrag eller tillæg af urealiserede, forholdsmæssige interne fortjenester og tab.

Nettoopskrivning af kapitalandele i associerede virksomheder overføres i forbindelse med resultatdisponeringen til reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode under egenkapitalen.

Andre værdipapirer og kapitalandele

Andre kapitalandele indregnet under finansielle anlægsaktiver måles til kostpris.

Reguleringsmæssige over- og underdækninger

Reguleringsmæssige over-/underdækning indregnes under henholdsvis hensatte forpligtelser og tilgodehavender med modpostering i resultatopgørelsen under nettoomsætning. Saldoen udgør det beløb, som virksomheden forventer at tilbagebetale eller opkræve i kommende års takster for forretningsområder underlagt reguleringsmæssig prisregulering.

Over-/underdækningen måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi. Såfremt ledelsen skønner, at det ikke er sandsynligt, at hele tilgodehavendet vil blive opkrævet hos brugerne, nedskrives

dette til den lavere skønnede værdi af tilgodehavendet (genindvindingsværdi).

Naviair har to forretningsområder underlagt en sådan reguleringsmæssig prisregulering.

”Hvile-i-sig-selv”

Udgangspunktet for opgørelsen består af forskellen mellem refusionsberettede omkostninger og opkrævede afgifter/indtægter hos brugerne i henhold til aftaler med modparterne. Differencen indregnes som regulering til tidligere opkrævede afgifter/indtægter i efterfølgende år. For høje afgifter/indtægter sidestilles således med en gæld til brugerne (hensatte forpligtelser), og for lave afgifter/indtægter medfører en øget opkrævningsmulighed (tilgodehavende).

Tjenester reguleret i henhold til EU-præstationsordninger

For en route-aktiviteter i Danmark og TNC København er Naviair berettiget til at fremføre over-/underdækning i henhold til bestemmelserne ifølge EU-forordningen omkring præstationsordninger for leverandører af luftfartstjenester, herunder bestemmelserne omkring inflation og risikodeling vedrørende trafikudviklingen.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi, med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af forventede tab.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger omfatter kontante beholdninger og bankindeståender.

Udskudt skat

Udskudt skat indregnes af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser, hvor den skattemæssige værdi af aktiverne opgøres med udgangspunkt i den planlagte anvendelse af det enkelte aktiv.

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, indregnes i balancen med den værdi, aktivet forventes at kunne realiseres til, enten ved modregning i udskudte skatteforpligtelser eller som nettoskatteaktiver.

Andre finansielle forpligtelser

Andre finansielle forpligtelser måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi. Langfristede gældsforpligtelser måles på tidspunktet for lånoptagelse til kostpris, svarende til det modtagne provenu efter fradrag af afholdte transaktionsomkostninger. Efterfølgende måles prioritetsgæld til amortiseret kostpris.

Pensioner og rådighedsbeløb

Naviair indbetaler pensionsbidrag til staten for tjenestemænd samt overenskomstansatte på særlige vilkår (tidligere tjenestemænd), og staten har herefter overtaget pensionsforpligtelsen for disse ansatte. Pensionsforpligtelsen for øvrige ansatte er afdækket i bidragsbaserede pensionsordninger. Forpligtelser i henhold til tjenestemandsløvens § 32 om rådighedsløn påhviler Naviair. Disse forpligtelser oplyses som eventualforpligtelser.

Tilgodehavende og skyldig selskabsskat

Aktuelle skatteforpligtelser eller tilgodehavende aktuel skat indregnes i balancen opgjort som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst, reguleret for betalt aconto skat.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under forpligtelser omfatter fakturerede indtægter til resultatføring i efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.

Pengestrømsopgørelsen

Pengestrømsopgørelsen præsenteres efter den indirekte metode og viser pengestrømme vedrørende drift, investeringer og finansiering samt selskabets likvider ved årets begyndelse og slutning.

Pengestrømme vedrørende driftsaktiviteter opgøres som driftsresultatet reguleret for ikke-kontante driftsposter, ændring i driftskapital samt betalt selskabsskat.

Pengestrømme vedrørende investeringsaktiviteter omfatter betalinger i forbindelse med køb og salg af virksomheder, aktiviteter og finansielle anlægsaktiver samt køb, udvikling, forbedring og salg mv. af immaterielle og materielle anlægsaktiver, herunder anskaffelse af finansielt leasede aktiver.

Pengestrømme vedrørende finansieringsaktiviteter omfatter ændringer i størrelse eller sammensætning af selskabets kapital og omkostninger forbundet hermed samt optagelse af lån, indgåelse af finansielle leasingaftaler, afdrag på rentebærende gæld samt betaling af udbytte.

Likvider omfatter likvide beholdninger og kortfristede værdipapirer med ubetydelig risiko for værdiændringer, som uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger.

Pengestrømsopgørelsen kan ikke udledes alene af det offentliggjorte regnskabsmateriale.

Resultatopgørelse

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR - 31. DECEMBER (DKK 1.000)	Note	Koncern		Modervirksomhed	
		2017	2016	2017	2016
Nettoomsætning	1	937.799	906.336	937.810	906.348
Arbejde udført for egen regning og opført under aktiver	2	21.205	15.298	21.205	15.298
Andre driftsindtægter	3	298.214	305.577	298.214	305.577
Andre eksterne omkostninger	4	-193.842	-177.890	-193.782	-177.706
Personaleomkostninger	5	-578.566	-580.824	-578.566	-580.824
Af- og nedskrivninger	6	-89.716	-94.286	-89.716	-94.286
Andre driftsomkostninger	3	-305.926	-307.672	-305.926	-307.672
Driftsresultat		89.168	66.539	89.239	66.735
Indtægter af kapitalandele i associerede virksomheder		3.810	883	4.766	0
Finansielle indtægter	7	940	1.437	7.530	2.803
Finansielle omkostninger	8	-14.385	-28.947	-14.385	-28.947
Resultat af ordinære aktiviteter før skat		79.533	39.912	87.150	40.591
Skat af årets resultat	9	-13.966	-21.664	-19.775	-17.198
Periodens resultat	10	65.567	18.248	67.375	23.393

Balance

AKTIVER (DKK 1.000)	Note	Koncern		Modervirksomhed	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Erhvervede immaterielle rettigheder		2.623	4.042	2.623	4.042
Lufttrafikstyringssystem		553.048	585.129	553.048	585.129
Immaterielle anlægsaktiver under udførelse		38.443	23.446	38.443	23.446
Immaterielle anlægsaktiver	11	594.114	612.617	594.114	612.617
Grunde og bygninger		255.425	246.023	255.425	246.023
Produktionsanlæg og maskiner		145.487	167.253	145.487	167.253
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar		6.020	6.312	6.020	6.312
Materielle anlægsaktiver under udførelse		161.628	102.815	161.628	102.815
Materielle anlægsaktiver	12	568.560	522.403	568.560	522.403
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder		0	0	75.500	75.500
Kapitalandele i associerede virksomheder		14.620	11.201	4.833	79
Andre værdipapirer og kapitalandele		180.177	160.962	0	0
Finansielle anlægsaktiver	13	194.797	172.163	80.333	75.579
Anlægsaktiver		1.357.471	1.307.183	1.243.007	1.210.599
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	14	144.669	163.542	144.669	163.124
Tilgodehavende hos tilknyttede virksomheder		0	0	123.920	128.198
Tilgodehavende hos associerede virksomheder		890	574	890	574
Andre tilgodehavender	15	18.150	9.471	18.147	9.468
Reguleringsmæssige underdækninger	16	1.021	2.043	1.021	2.043
Periodeafgrænsningsposter	17	35.167	34.407	35.167	34.407
Tilgodehavender		199.897	210.037	323.814	337.814
Likvide beholdninger		146.722	66.587	129.548	30.307
Omsætningsaktiver		346.619	276.624	453.362	368.121
Aktiver		1.704.090	1.583.807	1.696.369	1.578.720

PASSIVER (DKK 1.000)	Note	Koncern		Modervirksomhed	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Ansvarlig kapital		600.000	600.000	600.000	600.000
Reserve for nettoopskrivning efter indre værdis metode		9.787	11.122	0	0
Overført resultat		422.188	355.665	430.246	362.871
Egenkapital		1.031.975	966.787	1.030.246	962.871
Udskudt skat	18	73.154	65.571	67.187	64.426
Hensættelser til reguleringsmæssige overdækninger	19	141.105	97.391	141.105	97.391
Hensatte forpligtelser		214.259	162.962	208.292	161.817
Ansvarlig lånekapital	20	200.000	200.000	200.000	200.000
Langfristede gældsforpligtelser		200.000	200.000	200.000	200.000
Leverandører af varer og tjenesteydelser		36.392	43.447	36.367	43.421
Gæld til associerede virksomheder		245	525	245	525
Skyldig selskabsskat		15.683	6.562	15.683	6.562
Anden gæld	21	160.340	162.219	160.340	162.219
Periodeafgrænsningsposter		45.196	41.305	45.196	41.305
Kortfristede gældsforpligtelser		257.856	254.058	257.831	254.032
Gældsforpligtelser		457.856	454.058	457.831	454.032
Passiver		1.704.090	1.583.807	1.696.369	1.578.720
Eventualforpligtelser	22				
Nærtstående parter og ejerforhold	23				
Begivenheder efter balancedagen	24				

Egenkapitalopgørelse

EGENKAPITALOPGØRELSE (DKK 1.000)	Koncern				Modervirksomhed		
	Ansvarlig kapital	Reserve for netto-opskrivning efter indre værdis metode	Overført resultat	I alt	Ansvarlig kapital	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar 2017	600.000	11.122	355.665	966.787	600.000	362.871	962.871
Udbetalt udbytte fra associerede virksomheder	0	-4.766	4.766	0	0	0	0
Valutakursreguleringer	0	-379	0	-379	0	0	0
Årets resultat	0	3.810	61.757	65.567	0	67.375	67.375
Egenkapital 31. december 2017	600.000	9.787	422.188	1.031.975	600.000	430.246	1.030.246

Der er ikke sket ændringer til den ansvarlige kapital de seneste fem år.

Pengestrømsopgørelse

PENGESTRØMSOPGØRELSE 1. JANUAR - 31. DECEMBER (DKK 1.000)	Note	Koncern		Modervirksomhed	
		2017	2016	2017	2016
Driftsresultat		89.168	66.539	89.239	66.735
Af- og nedskrivninger		91.590	101.588	91.590	101.588
Andre hensatte forpligtelser		51.297	24.011	46.475	24.011
Ændring i arbejdskapital	25	-4.039	80.714	-178	-19.286
Pengestrømme vedrørende primær drift		228.016	272.852	227.126	173.048
Modtagne finansielle indtægter		5.706	1.437	12.296	2.803
Betalte finansielle omkostninger		-14.385	-28.947	-14.385	-28.946
Betalt selskabsskat		4.011	-6.862	-1.798	-2.024
Pengestrømme vedrørende drift		223.348	238.480	223.239	144.881
Køb af immaterielle anlægsaktiver		-26.344	-25.003	-26.344	-25.003
Køb af materielle anlægsaktiver		-92.900	-76.603	-92.900	-76.603
Køb af finansielle anlægsaktiver		-23.969	-57.505	-4.754	0
Pengestrømme vedrørende investeringer		-143.213	-159.111	-123.998	-101.606
Afdrag på ansvarlig lånekapital		0	-136.600	0	-136.600
Pengestrømme vedrørende finansiering		0	-136.600	0	-136.600
Ændring i likvider		80.135	-57.231	99.241	-93.325
Likvider primo		66.587	123.818	30.307	123.632
Likvider ultimo		146.722	66.587	129.548	30.307

Noter

1 Nettoomsætning <i>(DKK. 1.000)</i>	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
En route – Danmark, afgifter	649.167	616.128	649.167	616.128
TNC København, afgifter	170.250	175.994	170.250	175.994
Provinslufthavne	52.061	49.205	52.061	49.205
Nordatlanten	41.719	39.830	41.719	39.830
Statsfinansierede områder	33.978	36.304	33.978	36.304
Salg af varer og tjenesteydelser i øvrigt	35.360	29.252	35.371	29.264
Regulering af over-/underdækning afgifter	-44.736	-40.377	-44.736	-40.377
	937.799	906.336	937.810	906.348

2 Arbejde udført for egen regning og opført under aktiver <i>(DKK. 1.000)</i>	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Aktiveret direkte løn	19.721	14.004	19.721	14.004
Aktiverede indirekte produktionsomkostninger	1.484	1.294	1.484	1.294
	21.205	15.298	21.205	15.298

3 Andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger

Andre driftsindtægter omfatter ydelser leveret til NUAC HB i henhold til leveringskontrakt. Herunder primært udlån af medarbejdere til NUAC HB. Andre driftsomkostninger omfatter ydelser leveret fra NUAC HB i henhold til leveringskontrakt, herunder primært drift af kontrolcentralen i Kastrop samt operationel support relateret hertil.

4 Andre eksterne omkostninger <i>(DKK. 1.000)</i>	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
<i>Honorar til revisorer:</i>				
Deloitte, lovpligtig revision	434	412	408	386
Deloitte, rådgivningsydelser	799	408	799	408
Deloitte, andre erklæringer med sikkerhed	100	76	100	76
Rigsrevisionen, lovpligtig revision	380	365	380	365
	1.713	1.261	1.687	1.235

5 Personaleomkostninger <i>(DKK. 1.000)</i>	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Løn og gager	496.143	494.037	496.143	494.037
Pensioner	80.603	84.764	80.603	84.764
Andre omkostninger til social sikring	1.820	2.023	1.820	2.023
	578.566	580.824	578.566	580.824

Herudaf udgør vederlag til direktion og bestyrelse:

Løn til direktion	3.224	2.921	3.224	2.921
Pension til direktion	575	567	575	567
Bestyrelseshonorar	1.409	1.359	1.409	1.359
	5.208	4.847	5.208	4.847

Den samlede løn og pension udgør for den administrerende direktør 2.142 TDKK inklusive resultatløns på 108 TDKK og for direktøren for økonomi og IT 1.658 TDKK inklusive resultatløns på 86 TDKK. Bestyrelsesformandens vederlag udgør 330 TDKK, næstformandens udgør 220 TDKK, og øvrige medlemmers vederlag udgør 110 TDKK. Herudover udgør vederlag til medlemmer af revisionsudvalget i alt 97 TDKK.

Gennemsnitligt antal medarbejdere	625	646	625	646
--	------------	------------	------------	------------

6 Af- og nedskrivninger <i>(DKK. 1.000)</i>	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Erhvervede immaterielle anlægsaktiver	2.056	1.921	2.056	1.921
Lufttrafikstyringssystem	42.746	44.310	42.746	44.310
Grunde og bygninger	18.831	16.613	18.831	16.613
Produktionsanlæg og maskiner	25.067	36.248	25.067	36.248
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	2.890	2.496	2.890	2.496
Udbetalt bankgaranti vedr. nedskrivning af overvågningsudstyr	0	-5.700	0	-5.700
Offentlige tilskud vedr. anlægsprojekter	-1.874	-1.602	-1.874	-1.602
	89.716	94.286	89.716	94.286

Af de samlede af- og nedskrivninger på produktionsanlæg og maskiner i 2016 på 36.248 TDKK udgør 6.255 TDKK nedskrivninger. Af disse nedskrivninger vedrører 5.700 TDKK nedskrivning af overvågningsudstyr, som til gengæld modsvarer af udbetalt bankgaranti.

7 Finansielle indtægter <i>(DKK. 1.000)</i>	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Valutakursgevinster	787	1.303	787	1.303
Renteindtægter tilknyttede virksomheder	0	0	6.590	1.366
Renteindtægter associerede virksomheder	2	2	2	2
Andre renteindtægter	151	132	151	132
	940	1.437	7.530	2.803

8 Finansielle omkostninger (DKK. 1.000)	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Valutakurstab	966	2.380	966	2.380
Øvrige renteomkostninger	19.069	31.385	19.069	31.385
Aktivering af byggerenter	-5.650	-4.818	-5.650	-4.818
	14.385	28.947	14.385	28.947
9 Skat af årets resultat (DKK. 1.000)	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Årets aktuelle skat	17.708	8.586	19.173	8.930
Betalt skat i USA	0	4.838	0	0
Ændring af udskudt skat	0	8.236	0	6.806
Regulering af skat vedrørende tidligere år	-3.742	4	602	1.462
	13.966	21.664	19.775	17.198
10 Forslag til resultatdisponering (DKK. 1.000)	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Reserve for nettoopskrivning efter indre værdis metode	3.810	883	0	0
Overført resultat	61.757	17.365	67.375	23.393
	65.567	18.248	67.375	23.393

11 Immaterielle anlægsaktiver (DKK. 1.000)	Erhvervede immaterielle rettigheder	Luftrafikstyrings-system	Immaterielle anlægsaktiver under udførelse	I alt	
	Kostpris 1. januar 2017	20.710	867.948	23.446	912.104
Tilgang i årets løb	637	258	25.449	26.344	
Overførsler	0	10.407	-10.452	-45	
Kostpris 31. december 2017	21.347	878.613	38.443	938.403	
Af- og nedskrivninger 1. januar 2017	16.668	282.819	0	299.487	
Årets afskrivninger	2.056	42.746	0	44.802	
Af- og nedskrivninger 31. december 2017	18.724	325.565	0	344.289	
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2017	2.623	553.048	38.443	594.114	
Heraf aktiverede finansieringsomkostninger	0	28.087	1.955	30.042	
12 Materielle anlægsaktiver (DKK. 1.000)	Grunde og bygninger	Produktionsanlæg og maskiner	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Materielle anlægsaktiver under udførelse	I alt
Kostpris 1. januar 2017	577.431	590.051	24.142	102.815	1.294.439
Tilgang i årets løb	2.037	2.068	1.101	87.694	92.900
Afgang i årets løb	-8.981	-71	-1.582	0	-10.634
Overførsler	26.196	1.233	1.497	-28.881	45
Kostpris 31. december 2017	596.683	593.281	25.158	161.628	1.376.750
Af- og nedskrivninger 1. januar 2017	331.408	422.798	17.830	0	772.036
Årets afskrivninger	18.434	25.067	2.890	0	46.391
Årets nedskrivninger på udrangerede aktiver	397	0	0	0	397
Afgang i årets løb	-8.981	-71	-1.582	0	-10.634
Af- og nedskrivninger 31. december 2017	341.258	447.794	19.138	0	808.190
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2017	255.425	145.487	6.020	161.628	568.560
Heraf aktiverede finansieringsomkostninger	3.362	3.193	0	11.943	18.498

Med undtagelse af enkelte bygninger til en samlet bogført værdi på 10,0 mio. kr. ultimo 2017, primært opført til navigationsudstyr på forskellige beliggenheder rundt omkring i landet samt i Grønland, består Naviairs samlede bygningsmasse med en bogført værdi på i alt 144,8 mio. kr. ultimo 2017 af bygninger på lejet grund. Herunder hele Naviairhuset med kontrolcentral, simulatorbygninger og administration placeret i Maglebylille samt kontroltårnet i Københavns Lufthavn, Kastrup. Alle disse bygninger er placeret på grund tilhørende Københavns Lufthavne A/S.

13 Finansielle anlægsaktiver	Koncern			Modervirksomhed		
	Kapitalandele i associerede virksomheder	Andre værdipapirer og kapitalandele	I alt	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Kapitalandele i associerede virksomheder	I alt
(DKK. 1.000)						
Kostpris 1. januar 2017	79	160.962	161.041	75.500	79	75.579
Tilgang i årets løb	4.754	19.215	23.969	0	4.754	4.754
Kostpris 31. december 2017	4.833	180.177	185.010	75.500	4.833	80.333
Opskrivninger 1. januar 2017	11.122	0	11.122	0	0	0
Udbetalt udbytte	-4.766	0	-4.766	0	0	0
Valutakursreguleringer	-379	0	-379	0	0	0
Andel af årets resultat	3.810	0	3.810	0	0	0
Opskrivninger 31. december 2017	9.787	0	9.787	0	0	0
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2017	14.620	180.177	194.797	75.500	4.833	80.333

(DKK. 1.000)

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder omfatter:

	Hjemsted	Retsform	Ejerandel	Egenkapital 31. december 2017	Resultat 2017
Naviair Surveillance A/S	København	A/S	100,0	67.441	-853

Kapitalandele i associerede virksomheder omfatter:

Entry Point North AB	Malmø-Sturup	AB	33,3	36.000	12.975
NUAC HB	Malmø	HB	50,0	864	142

Andre værdipapirer og kapitalandele:

I februar 2014 indgik Naviair gennem et 100 % ejet datterselskab, Naviair Surveillance A/S, aftale om køb af i alt 6,0 % af andelene i det amerikanske selskab Aireon Limited Liability Company, som har hjemsted i Delaware, USA. Ejerandelen pr. 31. december 2017 udgør 4,83 %.

Kapitalandelene indregnes i årsrapporten til kostpris.

Aireons likviditet er under pres som følge af halvandet års forsinkelse i forhold til det oprindeligt planlagte opsendelsesprogram for satellitterne. Investorenes betaling af den næstsidste tranche var knyttet til opsendelsen af den første satellitopsendelse, men måtte fremrykkes til december 2016, til trods for at første opsendelse på dette tidspunkt endnu ikke havde fundet sted. Den fjerde og sidste tranche blev betalt i sommeren 2017. Aireons likviditetsmæssige situation påtænkes løst gennem en kombination af kortvarige lån fra investorer, lån fra internationale banker samt udvidelse af aktionærkredsen. Dermed forventes det, at Aireon har tilstrækkelig kapital frem til systemet sættes i drift.

Det vurderes, at investeringen vil være forbundet med dels en risiko for, at datasalget ikke når det forventede niveau, dels en risiko for at der sker yderligere forsinkelser.

Aireon har hidtil alene indgået foreløbige aftaler om datasalg. Endelige aftaler om datasalg forventes først indgået, når systemet sættes i drift. Der eksisterer derfor en risiko for, at det forventede antal endelige aftaler ikke bliver indgået, eller først bliver indgået med forsinkelse.

Der eksisterer fortsat en risiko for, at systemet ikke kommer i drift til tiden. Alle satellitter med Aireons payload er klar til opsendelse, ligesom der løbende er dialog mellem Iridium og raketoperatøren, SpaceX, om tidspunkter for de resterende opsendelser, som forventes at finde sted i 2018. Imidlertid er der altid i projekter af denne størrelse og kompleksitet en risiko for tekniske problemer. Yderligere forsinkelser kan sætte Aireons likviditet under pres, hvilket kan kræve yderligere bridgefinansiering. Risikoen for yderligere forsinkelse er reduceret betydeligt, idet en stor del af satellitterne er på plads, og tests viser, at de fungerer tilfredsstillende. Der henvises til ledelsesberetningen side 13-15 for nærmere beskrivelse af Aireon.

14 Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	Koncern		Modervirksomhed	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
(DKK. 1.000)				
Tilgodehavender fra salg af varer og tjenesteydelser, brutto	155.004	173.147	155.004	172.729
Hensættelse til imødegåelse af forventet tab	-10.335	-9.605	-10.335	-9.605
	144.669	163.542	144.669	163.124

15 Andre tilgodehavender	Koncern		Modervirksomhed	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
(DKK. 1.000)				
Moms og afgifter	4.387	5.160	4.384	5.157
Øvrige tilgodehavender	13.763	4.311	13.763	4.311
	18.150	9.471	18.147	9.468

16 Reguleringsmæssige underdækninger	Tårnkontrol øvrige lufthavne	
	31.12.2017	31.12.2016
(DKK. 1.000)		
Reguleringsmæssige underdækninger 1. januar 2017		2.043
Årets regulering		-1.022
Reguleringsmæssige underdækninger 31. december 2017		1.021

Heraf forventes opkrævet inden for 1 år

1.021

17 Periodeafgrænsningsposter (DKK. 1.000)	Koncern		Modervirksomhed	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Forudbetalt løn	28.494	28.565	28.494	28.565
Øvrige periodeafgrænsningsposter	6.673	5.842	6.673	5.842
	35.167	34.407	35.167	34.407

18 Udskudt skat (DKK. 1.000)	Koncern		Modervirksomhed	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Udskudt skat hviler på følgende poster:				
Materielle anlægsaktiver	90.543	73.332	90.543	73.332
Fremført fradragbegrænsning, renter mv.	-4.686	3.188	-4.686	3.188
Over-/underdækning afgifter	-20.977	-12.094	-20.977	-12.094
Fremførbart skattemæssigt underskud	8.274	1.145	2.307	0
	73.154	65.571	67.187	64.426

Udskudt skat pr. 31. december 2017 er afsat med 22 % svarende til den aktuelle skattesats.

19 Hensættelser til reguleringsmæssige overdækninger (DKK. 1.000)	En route	TNC	Tårnkontrol	I alt
	Danmark	København	øvrige lufthavne	
Hensættelser til reguleringsmæssige overdækninger 1. januar 2017	20.251	71.989	5.151	97.391
Tilbageført i året som følge af indregning i prisen	-653	-20.250	-2.576	-23.479
Ny overdækning opstået i året	50.487	16.706	0	67.193
Hensættelser til reguleringsmæssige overdækninger 31. december 2017	70.085	68.445	2.575	141.105
Heraf forventes tilbageført inden for 1 år	25.457	34.927	2.575	62.959

20 Ansvarlig lånekapital

Ansvarlig lånekapital er et stående lån til staten ved Transport-, Bygnings- og Boligministeriet. Der er afdragsfrihed i 10 år fra låneoptagelsen i 2010, hvorefter der skal afdrages på lånet i det omfang, Naviairs bestyrelse ud fra en samlet vurdering af den økonomiske stilling, likviditet og omfanget af ikke-efterstillede gældsforpligtelser til den tid skønner, at tilbagebetaling af lånet vil være forsvarligt. Lånet har en fast rente på 9 % p.a., og træder tilbage i forhold til Naviairs øvrige rentebærende gæld. Lånet opfylder dermed i henhold til låneaftalen betingelserne for at blive anset som egenkapital eller kapital sidestillet hermed.

21 Anden gæld (DKK. 1.000)	Koncern		Modervirksomhed	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Feriepengeforpligtelser	86.417	84.824	86.417	84.824
Skyldig løn, A-skat, sociale bidrag mv.	46.136	44.308	46.136	44.308
Andre skyldige omkostninger	27.787	33.087	27.787	33.087
	160.340	162.219	160.340	162.219

22 Eventualforpligtelser

Der påhviler Naviair en forpligtelse på maksimalt 1,1 mia. kr. vedrørende tjenestemandspensionslovens § 32 om rådighedsløn for tjenestemænd samt overenskomstansatte på særlige vilkår. Rådighedslønsforpligtelsen består af 3 års løn inklusive pension.

Naviair har sammen med sin svenske søstervirksomhed, LFV, etableret et fællesjet interessentskab, NUAC HB. Interessentskabet ejes ligeligt mellem Naviair og LFV. Parterne hæfter solidarisk og direkte for de forpligtelser, interessentskabet påtager sig.

Naviair har som omtalt under Anvendt Regnskabspraksis indregnet indtægter fra driftsprojekter med offentlig støtte i nettoomsætningen. Da regelsættet og retningslinjerne for indregning af disse indtægter endnu ikke foreligger fra EU-Kommissionen, er den sædvanlige praksis for indregning af modtaget funding fulgt. Der er en væsentlig usikkerhed om udfaldet af disse retningslinjer. Beslutter EU-Kommissionen, at modtagne indtægter i forbindelse med disse projekter skal tilbageføres til brugerne i form af en nedsættelse af raten, kan der opstå en forpligtelse til at reducere grundlaget for beregning af raterne.

Kontraktlige forpligtelser

Naviair er part i en række kontrakter, hvor Naviair enten er forpligtet til at præstere en realdelse eller en pengeydelse.

Naviair er forpligtet til at præstere realdelser (luftfartstjenester) i henhold til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens designering af Naviair og i henhold til aftaler med danske lufthavne. Herudover har Naviair indgået kontrakter om drift og vedligeholdelse af luftfartsrelaterede systemer og udstyr med danske lufthavne og andre danske udøvere af luftfartstjenester.

Inden for området materielle anlægsaktiver under udførelse har Naviair indgået kontrakter om opgradering af Naviairs ATM-system og anskaffelse af luftfartsrelateret udstyr og systemer i størrelsesordenen 101 mio. kr. Den resterende betalingsforpligtelse i henhold til disse kontrakter udgør i størrelsesordenen 66 mio. kr.

23 Nærtstående parter og ejerforhold

Grundlag

Bestemmende indflydelse

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet
DK 1220 København K

Ejer, 100 %

Øvrige nærtstående parter

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, DK 2300 København S
NUAC HB

Tilsynsmyndighed

Associeret virksomhed

Entry Point North AB

Associeret virksomhed

Naviair Surveillance A/S

Tilknyttet virksomhed

Forsvaret

Kontrakt om tårn- og indflyvningskontrol i Aalborg Lufthavn
Samarbejdsaftale om fælles udøvelse af luftfartstjenester
og lufttrafikstyring

Bestyrelse og direktion

Ledelseskontrol

Om Naviairs transaktioner med bestyrelse og direktion henvises til noten med personaleomkostninger.
Naviair har optaget et ansvarligt lån hos Transport-, Bygnings- og Boligministeriet, som beskrevet i noten om ansvarlig lånekapital.
Alle transaktioner med nærtstående parter er sket på markedsvilkår.

24 Begivenheder efter balancedagen

Der er ikke indtruffet begivenheder efter regnskabsårets udløb, som påvirker det retvisende billede af årets resultat samt balancen pr. 31. december 2017.

25 Pengestrømsopgørelse – ændring i arbejdskapital

(DKK. 1.000)

	Koncern		Modervirksomhed	
	2017	2016	2017	2016
Ændringer i tilgodehavender mv.	10.137	20.068	13.997	-79.573
Ændring i gældsforpligtelser mv.	-14.176	60.646	-14.175	60.287
	-4.039	80.714	-178	-19.286

NAVIAIR

Naviair

Naviair Allé 1
DK 2770 Kastrup

T +45 3247 8000
F +45 3247 8800

www.naviair.dk

 @naviair

Årsrapport 2017, udgivet april 2018

Forsidebillede: air greenland på vej til takeoff i København på vej mod Kangerlussuaq.

Hent årsrapporten på www.naviair.dk/ar